

Cezayê Beşikçi bû milyarek

Beşikçi bi zorê îdara xwe dike, emrê xwe di hebsan de derbaskir. Heta niha cezayê ku jê re hatiye birrin heger razê sed emrên wî têrê nake û pereyên ku wek ceza jî jê tene xwestin gihîştîye nêzîkî milyarekê. Hêzên dewletê û mehkemên hikûmeta Demirel jî Beşikçi 900 milyon pere ceza dixwazin. **Rûpel 15**

DERDIKEVE

● Giş haziriyên teknîkî, kadroyî û burokratikî jî bo derxistin û weşandina rojnameya 'Özgür Gündem'ê temam bûne. Gündem' rojnameyeke rojane ye û dê di 30'ê meha gulane de derkeve **Rûpel 15**

Kurd meşîyan

● ERNK û Partiya Kesk a Belçikayê, li Brukselê bi navê 'Azadî ji gelê Kurd re' meşekî pêkanîn. Bi hezaran kes beşdarî vê meşê bûn. **Rûpel 15**

Heyeta Finlandiyayê:

'Me rastî li cih dît'

● Ji bo ku em rastiyê di cih de bibînin em hatin vir. Dewlet herêmê teroreke mezin bi karfîne. Em dixwazin ku her neteweyek qedera xwe bixwe tayîn bike. Mafên Kurdan jî heye ku qedera xwe bixwe tayîn bikin. **Rûpel 15**

Şoreşa Kurdistanê şoreşa parastina mirovahiyê ye Abdullah Öcalan **Rûpel 6**

Kesê ku ji gelê xwe re nebe ji dewleta zordest re qet nabe Leyla Zana **Rûpel 3**

Amerîka, Ewrûpa û Kurdistan Memo Nazê **Rûpel 4**

Hilweşîna mêzîn û statukoyên kevin tu fêde nade Komara Tirkiye Hêvî Can **Rûpel 5**

Mandela û rojnamevaniya Tirk Veli Özdemir **Rûpel 5**

Mêrên Kurd êsirê jinebiyên Ewrûpî ne Zîna Şikakî **Rûpel 7**

Kurd wê bi dengê xwe ye bilind bédengiya cihanê bişkinin M. Ali Tüysüz **Rûpel 8**

Bi çi rengî "Kurdistan Sor" hate damezirandin û hilanîn? Prîskê Mihoyî **Rûpel 10**

Rexnegirî û kultur Şerefxan Cizîrî **Rûpel 11**

Kurd hiqûqê şer dixwazin

Şer di nav PKK û dewletê de ye, divê her du alî jî ji hiqûqê şer re rîayet bikin.

● Şer di nav PKK û dewletê de ev 8 sal in dom dike Dewlet li kerê îblîs siwar hatiye û ji êzingê xwe nayê xwarê. Ji Newrozê û vir de şape li Kurdistanê rakirîye û her der kirîye agir û barûd. Ketûber xelkê digre, di kuje û ne li emir û ne jî li cinsê însên dinere.

● Gelê Kurd hiqûqê şer dixwaze. Têkoşîna gelê Kurd a neteweyî jî her alî ve Tirkiye dixwe quncikekê teng. Hêzên dewletê pişî her êrîşa gerîllayên PKK, bi gundên Kurdistanê dikevin, zarok û jinan dikujin, êsîran înfaz dikin. Ji bo vê yekê Kurd, hiqûqê şer dixwazin. **Rûpel 15**

Wedat Aydın
rewşenbirekî welatparêz
û şoreşger bû.
Ew di têkoşîna rizgarîya
neteweya Kurd de
cihekî bi rûmet girtibû.
Ronakbirekî bêfirsi bû.
Di têkoşîna de bi biryar û
fedekar bû.
Li doza gelê xwe
bi awayekî rast xwedî derdiket.
Ji ber vê yekê
dewlet wî da kuştin.
100 hezar Kurd
beşdarî cinazê wî bûn.
Roja cinaze hat rakirin,
li Amedê serhildan çêbû.
Dewlet,
ji cinazê wî jî tirsiya,
di dema rakirina cinaze de
hêzên dewletê
17 mirovên
Kurd
kuştin.

MEBÛSÊN KURD JI MECLÎSÊ DIPÎRSIN: 'QATILÊ WEDAT AYDÎN KÎ YE?' MEBÛSÊN WELATPARÊZ ÊN KURD JI BO RONÎKIRINA KUŞTINA WEDAT AYDÎN DAXWAZNAMEYÊK HAZÎR KIRIN Û DAN SEROKÊ MECLÎSÊ TIRKIYÊ. MEBÛS DIPSIN: 'KONTR-GERÎLLA DEZGEHEKE RESMÎ YE AN NA? KONTR-GERÎLLA DI BÎN EMRÊ KÎ DE YE? JI BO BELAVKIRINA VÊ DEZGEHÊ HÛN ÇI DIFIKIRIN? JI BO ÊŞKEREKIRINA QATILÊN WEDAT AYDÎN HETA NIHA ÇI XEBAT HATIYE KIRIN? DI DESTÊ WE DE ÇI AGAHDAÎ HENE? Û HWD. DIVÊ BERSIVA VAN PÎRSAN BÊ DAYÎN.'

Mebûsê Mêrdînê Ali Yîgît:

'Dewlet tovê neyartiyê diçine'

Ez dixwazim li ser gera we ya li Nisêbnê bipirsim, jî bo çî we pêwîst dît û hûn çûn Nisêbnê?

Di 16.5.1992 an de saet li 9'ê şevê şoreşvanan girtibûn ser gundê Dala, gundê Dala bi Nisêbnê ve girêdayî ye, lewra ku di gundê Dala de parêzgerên gund hebûn (köy korucular) şoreşvanan ev êrîş girîng dîtibûn. Şoreşvanan di vê êrîşê de du mekîne leşkeran hilweşandibûn,

lewma hêzên dewletê kerba xwe di serê gundiyan me de derxistibûn. Ku şoreşvan zaiyatê didine hêzên dewletê, vêca tene gundiyan bêmeçal û hejar dixine bin daran, wan dikujin û malê wan talan dikin.

Leşkeran çiqas zaiyat, zerrane dane malên we?

-Saet li 12'ê şevê dest bi operasyonê kirin, gundî tev li malekê kom bûbûn, **Rûpel 15**

Şerê gerîlla û leşkeran

Gerîllayên ARGK ê di 25'ê Gulanê de li Xorasanê avahiyeke radyolîngê tarûmar kirin. Di vê êrîşê de du personelên Radyolîngê hatin kuştin.

Li navçeya Bişêriyê gundê Midewrê hêzên dewletê û gerîlla li hev xistin. Ev şer qasî 10 saet domand. Di vî şerî de 6 gerîlla, 37 leşker, 1 teymen û astsubayek hatin kuştin. Dîsa li navçeya Tetwanê

gundê Yolalan di navbera hêzên dewletê û gerîlla de şer derket. Di vî şerî de leşkerêk hat kuştin û panzerêk jî hat texrîpkirin.

Roja 26'ê Gulanê gerîllayên ARGK ê girtin "ser qereqola Üzümlü, gundê Çukurca. Di vê êrîşê de 21 leşker û 2 serbaz hatin kuştin. Gerîllayan jî 20 heb zêdetir leşker jî êsir girtin û bi xwe re birin.

Mekteb bûne qişle

Rejîma 12'ê Îlonê û faşîzma militarîstî neqebên mezin û texrîbatên kûr di mêjiyê îdareciyan Tirkiye de çêkirine. Daîre û meqamên dewletê giş bûne sextekar û bertilxwer. Bê rişwet, bê xatir û bê serêşî mirov çî karî nikare bike. Memûr bûne eskerên hikûmet û dewletê, bûne istixbarat û sixûrên emniyet û ewlekariyê. Mekîne û aşê burokrasiyê bi carekê re militarîze bûye. Mektebên navîn yê di binya zanîngeh û unîwersîtan re jî

di van mehên dawî de ketine ber şopa zihniyeta eskerî û nîjadperestiyê.

Midûrên lîse û mektebên navîn ketine şûna polis û zabîten eskerî. Her gav û her kêlî di du xwendevanan de ne, li mektebê, li malê, li sûkê çî dikin, bi kê re hevaltiyê dikin, dê û bavên wan Kurd in yan na, mijûlahiya wan bi siyasetê re heye, tune ye, hebe çiqas bi kê re...

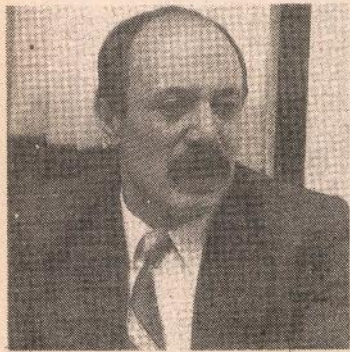
K.G. xortekî 17 salî ye. Li navça

Rûpel 15

ROJEVA WELÊT

Xetîp Dicle dewletê îtham dike

Dewleta Tirk emirmende bûye. Emirmendeyî û kevnarî ne awantaj û xwirtî ye li vir. Dewlet li pey zemên maye, bersiva serdema me û hewcedariyên civateke duneteweyî nade. Dewlet û çerxa dewletê zingar girtiye. Ne tamir dibe û ne jî kes kare pîne bike. **Rûpel 15**

Mahmut Alnak îstîfa kir

Mebûsê Şimexê Mahmut Alnak hefteya li pey me ma ji wekîltiya serokayetiya grûba SHP yê meclîsê îstîfa kir.

Mahmut rexnên xwîrt li SHP girtin û xwe ji wezîfê kişand.

Gelê Kurd û nemaze milyonên ku di hilbijartina payîza 1991 an de dengê xwe dane HEP ê, ji mebûsên xwe dixwazin ku bê deng nemînin û ji SHP ê îstîfa bikin.

Bi ya xelkê gerek Mahmut Alnak û çend mebûsên mane, hê di nav SHP de ne ew jî îstîfa bikin û bi temamî tîkîliya xwe bi partiya lawê İnonü re bibirrin.

Ferimana Nusret Demiral

Roja 22'ê Gulanê cêgirê serokê Meclîsê Yılmaz Hocaoglu fezleka Nusret Demiral, sawciyê DGM ê da Meclîsê.

Wek tê zanîn bi vê fezlekê sawciyê DGM Nusret Demiral dixwaze mafên mebûsên HEP ê yên mebûstiyê rake, wan bê çek û bê parêzgerî bihêle û kîlîka ku dilê wî bixwaze polîs bişîne û wan bigire.

Ev fezleka Nusret Demiral ev cara çendan e ji Meclîsê re tê şandin xwedê incex zane. Nusret Demiral bela xwe ji mebûsên Kurd venake, ileh dixwaze wan îdam bike.

Fezlekên heta niha ku ji serokayetiya Meclîsê, Husamettin Cindoruk re hatin bê netîce man. Cindoruk bi paş de dişandin û tiştê wilo çênabe digot.

Fezleka dawî bi însiyatîfa Yılmaz Hocaoglu cih (wekilê) girê Husamettin Cindoruk tê meqamên tîkildar.

Hilweşîna mêzîn û statukoyên kevin tu fêde nade Komara Tirkiye

● Eger em pêşveçûn û guherînen li herêmê bikaribin baş binirxînin, di tîkoşîna rizgariya neteweyî de em bêhtir dikarin biser bikevin. Herêma Qefqesya dikeliye. Tiştên ku li vir dibin me eleqeder dikin. Di van rûdan û pêşveçûnan de divê em bizanibin cih û rolên Tirkiye û Îranê çine. Ev herdu hêzên han ji bo demê dirêj wê li pêşberên hev rawestin. Li hemberî tîkoşîna rizgariya neteweya me, nikarin hevbendiyêke diyar saz bikin

Hêvî Can

Bi hilweşandina sazûmana sosyalîst re êdî tu mana tîkîlî û statukoyên kevin jî neman. Niha dinya me di domaneke nuh de ye. Mêzînen niha jî, li gorî tîkîlî û pêwendiyên hêzên nuh tîna ava kirin. Ev doman jî gellek zor derbas dibê. Ji lewre di dinê de guherînen bingehî çêdibin.

Dema rola Sovyetê, li ser siyaseta dinê qediya, tesîra vê rewşê ya herî mezin li ser herêma dora wê çêbû. Gava sazûmana Sovyetê tîkîcû, li herêmê tevî hevîyên mezin destpêkirin. Wisa tê xwiyan heta mêzînen nuh derkevin holê, wê gellek hevberî û lihevîstîna derkevin. Ji ber vê yekê ew pêşveçûn û rûdanên ku derdikevin holê divê ku wek surprîz neyên dîtin.

Eger em pêşveçûn û guherînen li herêmê bikaribin baş binirxînin, di tîkoşîna rizgariya neteweyî de em bêhtir dikarin biser bikevin. Herêma Qefqesya yê dikeliye. Tiştên

ku li wir dibin me eleqeder dikin. Di van rûdan û pêşveçûnan de divê em bizanibin cih û rolên Tirkiye û Îranê çine. Ev herdu hêzên han ji bo demê dirêj wê li pêşberên hev rawestin. Li hemberî tîkoşîna rizgariya ne-

Tirk tev li dora xwe berhev bike, an jî dewleteke Tirk a mezin ava bike. Îran di pêşiya mezinbûna Tirkiyê de dixwaze astengên dijwar derxe. Ji lewre mezinbûna Tirkiyeyê ji bo Îranê tehlûkeyekî mezin e. Eger Îran bikaribe li ser dewletên Qefqesyayê yên nuh tesîr bike, wê demê dê dewletên rojava xwe bêhtir bi aliyê Îranê ve berdî, anku nêzîk bibin. Ev jî ji bo Îranê hewcedariyê mezin e. Ji bo berdwama rejim û berjewendiyên Îranê ev lazim e. Îran roj bi roj cihê xwe xwîrttir di-

nîstanê de hevbendiyêke tabîî heye.

Tirkiye dixwaze ku bi Ermenîstanê re li hev bê. Anku Qerebax ji Ermenîstanê re û Nexçivan jî ji Azerbeycanê re be. Niyeta Tirkiyê ev e: Dixwaze ku, bi riya Nexçivan û Azerbeycanê derbasî Asyaya Navîn be. Lê Ermenîstan û Îran rênadin tiştêkî wiha. Ji lewre derbasbûna Tirkiyeyê ya Asyaya Navîn ji bo Îran û Ermenîstan û herwiha ji bo dewletên herêmê tev wek tehlûke tê dîtin.

Rewşa herêmê, rastiyeke

Tirkiye bi terore nikare çarmedorê tîkoşîna rizgariya neteweyî bigire.

teweya me, nikarin hevbendiyêke diyar saz bikin.

Di navbera van her du hêzan de dijberiyên mezin hene. Îran bi tîkoşîna me kêfxweş nîne. Lê bi Tirkiyê re jî li hev nayê. Ev jî gellek îmkanan derdixe pêşiya me. Tirkiye dixwaze ku komarên

ke. Îran ji bo ku bikaribe bigihêje armanca xwe, polîtîkayên îslamî ya dijwar û hişk najo. Îran him tîkîliyên xwe yên bi dewletên Tirk re, him jî bi Ermenîstanê re xwîrt dike. Ji xwe li hemberî Tirkiyeyê, di navbera Îran û Erme-

wiha siyasî derdixe pêşiya me. Her wiha vê rastiye jî derdixe holê, Tirkiye di vê rewşê de nikare çarmedorê tîkoşîna rizgariya neteweyî bigire û wê tecrîd bike. Eger ev îmkânên ku derketine pêşiya me em bikaribin baş binirxînin, ev doman wê bibe domana azadiya Kurdistanê.

Mandela û rojnamevaniya Tirk

Veli Ozdemir

Serokê komcivîna Afrîka ya Neteweyî, Nelson Mandela ku xelata Atatürk red kir ji devê çapemenî (basin) yê agir bariya, çapemenî ev nav li Mandela kirin "Barış ödülü teröristi (zorbazê xelata aşî)", "Mandela Kürtlere mağlup (Mandela mexlûb, ji Kurdan re)", "Çirkin Afrikalı (Kerh Afrîqahî)". Belê ê ku ev bûyer bi diruştî jî berhevkinin hebûn.

Bûyer çibû? Mandela ji hêla mirovên sipî dihate perçiqandin, serokê gelê Afrîqayê bû. Berya niha dibin navê "Barış korumak (Parastina aşîtiyê)" de sekreterê giştî ê Nato Joseph Luns a bi seddan xort di sêdarê re derbaskirin û demokrasî ji holê rakirin, ji ber ku serokê Derba 12'ê İlonê Kenan Evren, ev xelat stendibû, Mandela ev xelat qebûl nekir, ez jî dibêim ji ber ku Mandela ev xelat qebûl nekir, ez wî gelekî xwedî maf û dirûst dibînim. Ev

Nelson Mandela

mirovên ku Mandela rexne dikin, qey nizanin ku reşikên Afrîkî ji sed salan ve, dibin darê kotekiyê de bin û li Tirkiyê jî gelê Kurd di rewşa re-

em nahejmêrin, gundiyên ku diherine hejîr difroşin ku tene berekkirin (kurşunlanan) nayête bîra me, heke sixêf çare be em sixêfa bikin, belê ku

sixêf çare be, kesê kerh wê tev herin ji eynikê re sixêfa bikin bona ku spehî bibin.

Ji bo spehîbûnê her roj di herin ji eynikê re sixêfa dikin û realîta Kurd nabînin, qey ne li ser bana li dinê dimeyzînin, ew ji şibakan li dinê dimeyzînin, loma dinyaya wan jî biçûk dibê.

Devê resmî bê çawa bersîva Çetin Altan nedan, ji xelata ku Mandela qebûl nekir zêdetir tîrsa wana mezin ku pîrgirêka Kurdan di konevaniya dinê û Neteweyên hev-girtî de were şîrove kirin.

Ewqas tirs, ev agirê ku dibinê wan de vexistî, sedemê vê tev pîrgirêka Kurdan e, bê çawa roj nayê sihandin, rastî jî nayê windakirin. Mandela li Johannesburg ê ji rojnamevanan re wiha digot: "Xelata ku min bi paşde veqerand, ne ji hêrsa min a li hemberî gelê Tirkiyê bû, li Tirkiyê zilma ku li Kurdan tê kirin ne mumkun e ku ez ji ber çav bidim alî.

Hevpeyvînek bi Kurdê re

'Mêrên Kurd êsîrê jinebiyên Ewrûpî ne'

Navê te?

-Kurd e.

Bû çend salên te ku tu li dervayî welêt î?

-Bû çar sal û nîv e ku ez li dervayî welêt im.

Wekî jineka Kurd, xwedî kultureke taybetî û adetên jî yên Firansîzan cuda, tu xwe di civaka Firansîzî de çawa dibînî?

-Xwişka delal, mesela cihê jina Kurd bi mesela Kurdistanê ve girêdayîye, û mesela Kurdistanê jî mesela jina Kurd e. Zanayek dibêje: "Ger tu bixwazî pêlana pêşketina civakê bizanibî li pêlana pêşketina jinên wê binêre". Cihê jina Kurd di civakeke weke civaka Firansîzî de, li hêlekê, li gor zanebûn û jûrbûna wê ye; û li hêla din jî, bi rewşa gelemperî ve girêdayîye. Zimanê jina Kurd weke yê mêrê Kurd qedexe ye, welatê wê dagirtî ye, kultura wê bi ya dagîrkerên Kurdistanê re hatiye tevlihevîkirin, mêjiyê pîrr kesan bi kultura musulmantiya paşverû hatiye şûstin. Û ev yeka hanê jî pîrr encamên xerab derxistine meydane. Yek ji wan cudabûna di navbera tîmarkirina keçikê û kurik de. Vê cudabûnê pîrr kêmanî û qelsî di kesîtiya jina Kurd de çandine û pîrr qûç (komek kevir) kirine riya pêşketina herduyan jî. Wekî em û dinya tev jî di bin siya civakeka patriyarkî (se-miyantiya bavê) de dijîn, ji xwedê de bigre û di pêxember û şêx û mele û keşîş û serokên dewletan re derbas be, tu wê bala xwe bidîyê her tim nêr bûne. Her tim ger ne bi ya wan be jî, lê di bin siya wan de cihê jinan di civakê de hatiye çêkirin. Ji ber vê jî, cihê jina Kurd di civaka Ewrûpî de ne dîrî cihê her kesekî rojhilatî di civaka Ewrûpî de ye.

Tu têkiliya navbera jin û mêrên Kurd li dervayî welêt çawa dibînî? Hêvîdar im tu li vir bidî xwiyakirin ka kesîtiya jina Kurd li pêş mêrê Ewrûpî çawa ye. Gelo ma baweriya wê bi wê heye ku wekî mêran li pêş wan xwe bide xwiyar?

-Tu dizanî wekî min li jor jî got, mixabin xweliya me li serê dijminê me be wekî ku xweliya xwe bi ser kultura me de weşandin û teniya xwe ya bi bez jî di riya Musulmantiyê re di me dan. Ger em vegerin pirtûka Bazil Nikitîn a ku tê de li ser cihê jina Kurd di civaka Kurdî de nivîsandiye, tiştên dane xwiyar ku serê mirov bilind dikin. Ne wî tenê heya bighê Mînorîskî jî ne kêmi Kurdekî pesna ev tiştên hanê daye. Baweriya min ew e ku kesîtiya jina Kurd wê he-

Çi li welêt
çi li
Ewrûpa,
jina Kurd
ger tevli
têkoşinê
nebûbe,
tim di binê
nîrê mêr de
wek
koleyan
jiyan dike,
ne şeva wê
şev, ne jî
roja wê
roj e.
Tê xapan-
din xwe li
ber deriyan
dibîne, ci-
hek tune
ku pê de
biçe, dema
ku ji xwe re
cihekî bibî-
ne jî, ji nuh
ve bi hezar
vîr û dere-
wan tê xa-
pandin û
dadigere
hepîsxana
xwe

Wêne:

Osman Kadîr

Jiyan kengê bêt destê jinan guheriye, kîjan şoreş bêt jin çûye serî, werin dest bidin şer-
vanên azadiyê, da ku hûn di avakirina jiyaneke nuh de, di wekhevîyê de bigihên hev.

be û li hember kê be jî wê derkeve û bibe yekî dinê, lê xwîrt be. Yek, eger baweriya wê bi wê hebe; dudu, ger baweriya mêrê Kurd bi wê hebe û bi destê wê bigire, wê bi xwe re rake, bi çavekî kêmi û bê bawerî li wê nenêre. Bi gotina dinê, berî ku em li ser hebûna kesîtiya jina Kurd li pêş mêrê Ewrûpî bisekinin, divê em cihê wê li kêleka mêrê Kurd bibînin, ne li pişt wî. Serê mêrikê Kurd bûye berîka xelkê, xelkê çi xistiyê, ew tê de ye. Ji Erebên Musulman de bigre heya tu digihêjî komonîstên Yekîtiya Sovetî ya kaviî bûyî.

Tu kesîtiya mêrê Kurd li dervayî welêt (li pêş jineka Kurd û li pêş yeka Ewrûpî) çawa dibînî? (mêrê Kurd li welêt û yê li derve beramberî hev bike)

-Tu dizanî pîrr kêmi e ku mirov bikaribe ji eyarê xwe

derkeve û bibe yekî dinê, lê pîrr caran rewşên di ser mirov re derbas dibin hin dersan didinê, hin caran zorê jî didin ser wî û wî gêr dikin. Hin mêrên Kurd jiyana Ewrûpa li xweşiya wan tê; hinên wan baweriya wan bi jîna Ewrûpî nayê lê tevî wê jî mixabin carna rewşa aborî û tunebûna cih yan hin problemên vir de-wê de wan dikine bin zora ku jiyana xwe bi yeka Ewrûpî re ava bikin (li şûna ku bi yeka Kurd re xera bikin!) û encamên dawiyê jî ew bi xwe baş dizanin. Kurd dibêjin: "Mirov dema serê wî li Kevirê ezîziyê dikeve, ew nuh şiyar dibe". Lê, a baş ew e ku xortên me yên Kurd li dervayî welêt jî hema hevdên sipî di serê wan de pîrr bûn, ew nuh şiyar dibin û keçikeke Kurd a sezdeh-çardeh salî ji welêt dikirrin û tînin di hundir de di-

kin "kebanî". Jiyana bi "jinebiyên" Ewrûpî re xewneka şêrîn e, bi keçikên Kurd re rastiyeke tal e. Ev me nimûnak ji hin mêrên Kurd diyar kir. Em nimûneyên dinê jî bidin.

Mamosteyên me li welêt dibin girtiyên zindananê dagîrkeran û bi destên wan têne îşkence kirin; mal, can û namûsa xwe ji bo welatê xwe dikin qurban. De werin em binêrin "Mamosteyên" me li Ewrûpa çi dikin? Yek ji van "Mamosteyên" me li Ewrûpa dibe dilê dilê porzerekê û bi agirê evîna dilê wê tê îşkencekirin û mal, zarok û namûsa xwe careka dinê di ber canê vê canka nuh de dide! Em dibêjin careka dinê, ji ber ku camêr berê jinek li welêt biri bû. Jina xwe ya pêşin bi çar zarokan ve bi ser mala bavê xwe de berdide û bi yeka ku

panzdeh salan ji xwe biçûktir û bê dilê wê re dizewice. Ji ber van sedeman, herdu berê xwe didine Ewrûpa xopan; careka dinê Ewrûpa mala wî dike xopan!

Dema qaşoyê me giha Ewrûpa, welatparêzekî yeman bû, di ber mafê jina Kurd de deyn dikir û şehîd diket, li ser ziman û helbesta kurdî dixebitî, bi du'a û limêjên nuh ji bo Kurdistaneka serbixwe difikirî, digot: ev limêj û du'ayên Musulmanan jî ne yên me Kurdan in û ne jî ji me re dibin. Li şûna "Allahû ekber" digote keça xwe bibêje: "Kurdistan mezin e"; li şûna "Mi-hemed resûlillah", bibêje: "Xanî û Apo (Osman Sebrî) pêxemberên Kurdan in", li şûna Heye ele el-fecir, Heye ele el-selat", bibêje: "Rabin şiyar bin, li me bû dereng", li şûna "Elhemdûlillah", bibêje: "Kurdistan zengîn e", hwd... Keça xwe ya biçûk her sibehê radikir û nexşa Kurdistanê pê dida ramûsan.

Malxerabê, ma porzera Ewrûpî di dorê re neçû û nehath, mamosteyê me hiş di serî de nema, bû navneteweyekî dilovan û diltenik, êdî bi zimanê teyr û tilûran axivî, êdî li ser mirovahiyê kezeba xwe dişewitand.

Ji wê rojê û pê ve, mamosteyê me û jina xwe ya Kurd li hev bûne ar û mar, nema xêr bi jina xwe ya Kurd kir. Rûyê xwe lê tal dikir, mêrantiya rojhilatî bêtir pê re gurr bûbû. Pîrr caran, bi çepilê wê digirt û derê malê vedikir û digotê: "Here, min te berdaye, hele ez binêrim kîjan teresî te heye, tu ji maleke bê exlaq û bê namûs î, xalên te, diya te..., min tu bi nerazibûna te û zora diya te ji xwe re anî, min gote xwe ku ew panzdeh salên ferqa di navbera temenê me de wê bihêlin ku ez te ji xwe re tîmar kim, te bi hevîr kim di nav destê xwe de, bistirê, te weke bixwazim bikim, va sê-çar sal in ew cefaya min li arê çû, ezê bi girêka hevîrê xwe bigirim û li dîwêr xim, ez şekala eva Firansîzî bi riyê bav û bapîrên te nadim... Kurt, "mamosteyê" me xwest li porzera Ewrûpî "siwar" be, rabû, du xwelî li serê xwe kirin: yeka sar, porzera Ewrûpî ji "bin" mêr bir; yeka germ, keça xwe sêwî kir û jina xwe berda. Pê re, "mamosteyê" me rabû koka malbata porzerê kola, tamareka "Kurd" tê de dît û got: "Jinîk Kurd e"!.. Digo: yekî xwest guhên kera xwe bixwe, gote xwe: weylo, guhên kera min çi guhên kêrgoya ne!

Hevpeyvîn: Zîna Şikakî

Di dîroka Kurdistanê de meha Hezîranê

Weke hemû mehên Kurdistanê meha Hezîranê jî cihêkî pîr bi nirx digire. Qirkirina Dêrsim di meha Hezîrana 1938 an de bi şeweyekî pîr hov berdewam dikir, doliveriya Tirk çekên kîmyewî bi kar dihanî û bi neftê û agir mirovên Kurd qetl dikirin.

Di sala 1925 an de piştî ku şoreşa Şêx Seîd têk çû, rejîma Tirkîyê di 27'ê meha Hezîrana 1927 an de li hemberî serhildanên nuh, qanûnek çêkir û bi vî qanûnê Birêvebire gelemperî (Genel Müfettişi) anîne ser kar, da ku serhildanan biparçiqînin.

Di sala 1947 an de piştî hilweşandina Komara Mehabadê, Mustefa Barzanî bi 500 kesî re di meha Gulanê de dest bi meşê kir û piştî 52 rojan, di dawiya meha Hezîranê de giha ber sînorê (tixub) Sovyetê û piştî penaberî (iltica) xwest.

Selahattin Kurutuz di roja 1'ê Hezîrana 1981 an de û Ahmet Taner jî her di vî mehê de li zindana Amedê şehîd ketin. Kurutuz jî bo ku rejîma hov protesto bike xwe bi dar vekir û Taner jî bi îşkencê hate kuştin. Şêx Mehmedê Berzencî jî bo ku şêrê Kurdan li dinyayê bide nasandin û yarmetî (alkarî- piştgirî) wergire, di roja 10 Hezîrana 1923 an de nameyek şandibû ji rejîma Sovyetê re. Di vî nameyê de bala wan dikîşand ser têkoşîna gelê Kurd û hovîtiya îngilîzan. Berzencî, li benda heyetekê bû ku Sovyet bişîne Kurdistan, da ku ew raporê binivîsin.

Şaîrê bi nav û deng, şoreşgerê mezin hozan Qanî di 7'ê Hezîrana 1965 an de çûbû ser heqîya xwe. Ew jî başûrê Kurdistan ji navçeya Şerezor bû û mirovekî bê tîrs bû, evîndarê welatê xwe bû.

Şehîdên meha Hezîranê yên li jêr riya gel ji bo serxwebûn û azadiyê ronahîtir dikin. Irfan Genç (5.5.91), Şinasi Şans û Mehdi Bulut (7.5.91), Rindê Latifecî (8.5.91), Genco Atılı (14.5.91), Recep Tekin û M.Ata Aslan (5.5.1987), Seyfettin Özen û Ahmet Çalışkan (8.5.1985), Alaattin Zogurlu û Mehmet Dağ (11.5.87), Tacettin Arat (13.5.86), Mehmet Ağaaslan (20.5.85) Berxwedana Eruh û Şîrvanê bi lehengiyê mezin kete dîroka gelê Kurdistanê li wir gelek leşkerên neyar bi mirinê hatine cezakirin (1985).

Bi çî rengî "Kurdistana Sor" hate damezirandin û hilanîn?

● Di sala 1926 an de hejmara Kurdên li Kurdistana Sor a hafî hilweşandin, gihîştibû nêzîkî 42.000 kesan. Di sala 1979 an de jî Azerbeycanê bi şeweyekî fermî diyar kir ku li ser axa wê Kurd tune ne. Piştî guhertinên li Sovyetê çêbûn ramana gelê Kurd jî bi pêşketî, hişyarbûn çêbû û nêzîkî 15.000 Kurdên li Azerbeycanê nifûsên xwe şewitandin, ji ber ku di wan nifûsan de ew azerî dabûn xwiyakirin

Prîskê Mihoyî

Li ser Kurdistana Sor xwendevanên me kêmtan dizanin. Ji ber ku ew ji Kurdistana me ya rengîn û delal cuda hatibû çekirin. Ew ji bo wan Kurdên Yekîtiya Sovyeta berê hatibû ava kirin, ên ku hêja di dema Şah Ebbas de ji Kurdistanê hatibûn koçbarkirin û li ser axa Qafqasê niştêcih bûbûn.

Piştî şoreşa Cotmehê (Oktoberê), di sala 1923 an de bi haydarbûna Lenîn ji bo wan Kurdan Otonomî hate çekirin.

Axa vî komarê (Kurdistana Sor), di navbera Qerebaxê û Ermenistanê de ye, paytexta wê Laçîn bû.

Li ser dîroka Kurdistan Sor, di van çend salên dawiyê de pîr nivîs bi zimanên cihêcihê di rojname û kovarên Yekîtiya Sovyetê ya berê û yê din de hatine weşandin. Lê pirtûkeke pîr hêja û girîng he ta roja îroyîn maye, ya ku di bin navê "Kurdên Azerbeycanê" de, di sala 1932 an de li Bakoyê derketiye. Xwedanê pirtûkê A.Bûkspan e. Di vî pirtûka xwe de ew bi dorfirehî li ser dîroka Kurdistana Sor disekine, her wiha li ser tiştên din jî di pirtûkê de nivîsiye. Em, hinek gotinan ji wê pirtûkê li jêr ji bo xwendevanan pêşkêş dikin:

"...Tixûbên Kurdistana Sor, ji bakûr ve ji çiyayên mirovdaxê ve dest pêdike û digihêje navçeya Gêncê. Wisa jî sînorên wê girêdayî Ermenîs-

tanê û Nexçîwanê ye. Ji başûrê rojhilat ve jî, digihêje Qerebaxê.

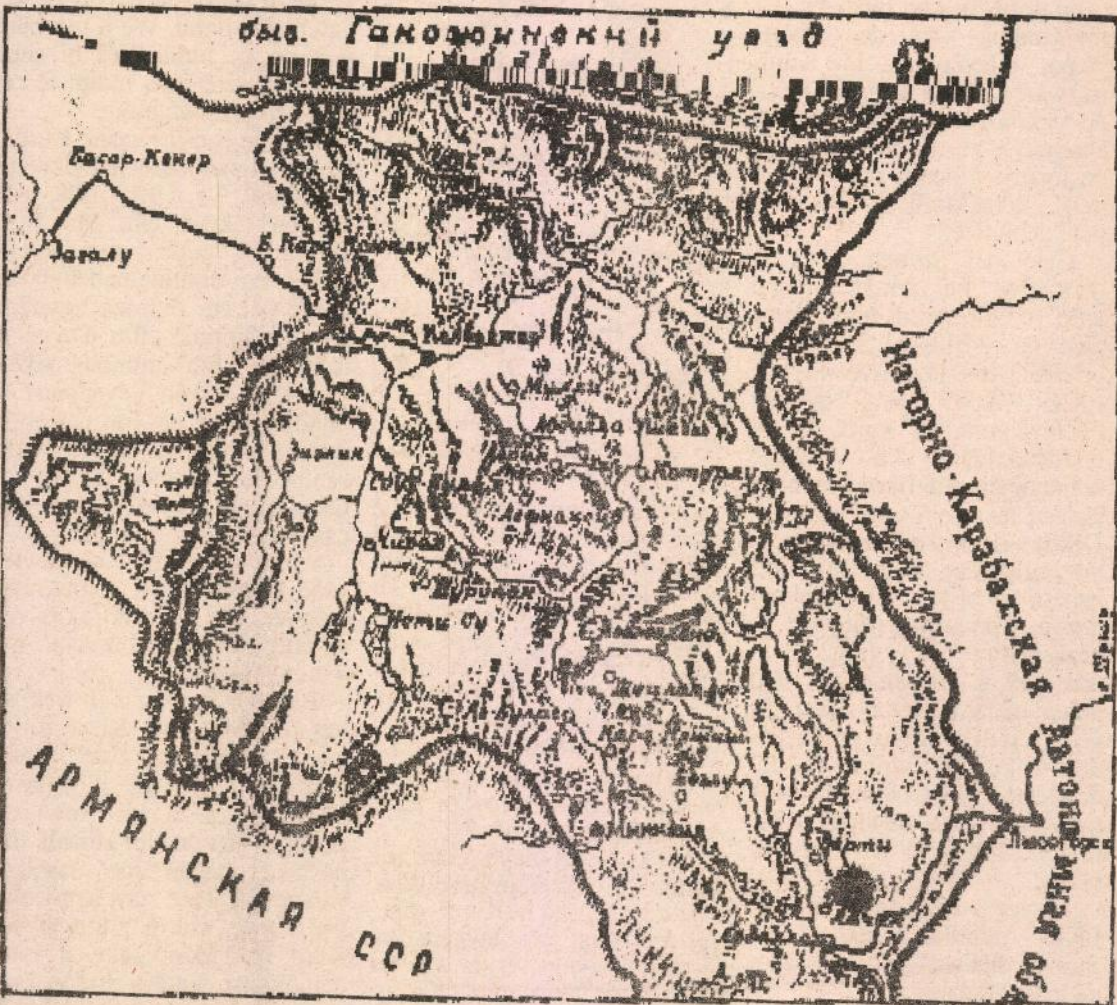
Bi biryara Komîteya Navendî ya Partiya Komonîst a Azerbeycanê, di sala 1929 an de Kurdistana Sor tê hilanîn..."

Di sala 1926 an de hejmara

Kurdên li Kurdistana Sor a hafî hilweşandin, gihîştibû nêzîkî 42.000 kesan. Di sala 1979 an de jî Azerbeycanê bi şeweyekî fermî diyar kir ku li ser axa wê Kurd tune ne. Piştî guhertinên li Sovyetê çêbûn ramana gelê Kurd jî bi pêşketî, hişyarbûn çêbû û nêzîkî 15.000 Kurdên li Azerbeycanê nifûsên xwe şewitandin, ji ber ku di wan nifûsan de ew azerî dabûn xwiyakirin. Li vî derê pîrsekî derdikeve pêşiya me. Ew 42.000 Kurd bi ku ve çûn? Ew 15.000 kesên Kurd jî ku hatin?

Tiştêkî eşkere û diyar e, wekî di Azerbeycana Sovyetê de ji destpêka dîroka xwe de û heyanî niha, di bin ala komonîzmê de bîr û baweriyên Panturkîzmê hatine meşandin. Gelê me yê perîşan ji van navçeyan (Laçîn, Kêlbacar, Kûbatlû, Cêbraîl, Zangîlan...) hatiye koçberkirin û bi destê zorê hatiye asîmîlekirin û he landin.

Dewr û çerxa dinyayê ya îroyîn tê guhertin, Kurd jî xewa sedsalan, ji xewa hingorê, ji xewa xwejbîrkirin û xwe-

Nexşeya (xerîteya) "Kurdistana Sor" - Laçîn

Nelson Mandela

-Ji ber ku xelata Tirkî li wan vegerand...

Her hebî mirovê hêja
Guh neda pis û kelêja
Nehat lîstika xwînreja
Her bijî Nelson Mandela

Emir borand bi têkoşîn
Li hember gurên dev bi xwîn
Fida kir xweş jiyana û jîn
Her bijî Nelson Mandela

Wilo xelat dûrî te bin
Ber ji Luns û Evren re bin
Ew herduj bi gorî te bin
Her bijî Nelson Mandela

Tirkî û Efrîka Başûr
Tu çar ji hev nebûne dûr
Te şikand ew destên bi şûr
Her bijî Nelson Mandela

Xwîna Kurdan dirijînin
Xelk û alem wan dibînin
Divabûn te bixapînin
Her bijî Nelson Mandela

Rûyê wan î qebîr û reş
Te derêxist holê çî xweş
Te yek li ber wan kire şêş
Her bijî Nelson Mandela

Ji gelê bindest re şêrin
Babetê kotek û dêrin
Te dît ku ne merdemêr in
Her bijî Nelson Mandela

Tu aşîxwazê bi rastî
Gula mirovên bindestî
Ji Jîr Dîlovan re dostî
Her bijî Nelson Mandela

Jîr Dîlovan

nasnekirinê hişyar bûye û de- wa mafê xwe yê bi heq dike. Şewq û şemala şoreşa Kurdistanê "de" îro avêtiye wan koşeyên dinyayê û li kîjan derê Kurd hene di bin wê şewqê de jiyana dibin.

Kurdên Laçînê jî, di van çend salên dawiyê de, berxwedaneke hêja pêkanîn, ew jî ji bo ku xwedî li mafên xwe yê windabûyî derkevin.

Li Kurdistana Sor, rojnameyek bi navê "Kurdistana Sor" dihate weşandin, dibistanên Kurdî hatibûn vekirin, radyoya Kurdî hebû, mamoste hatibûn amadekirin.

Pêwîst e em li dawiyê binin ziman, ew komara ku gelê xwe serbest û pêşketî dihesibîne, divê rê li pêşiya gelên di nava xwe de veke, da ku bikaribe bi serfirazî jiyana xwe bidomîne. Ger ev tişt tune be, mafê gelê bindest hêye berxwedan û têkoşinê pêk bîne, bi çî awahî dibe bila bibe...

Çend deyîrê ma...

Mi nê deyîrê cêrênî dormaredê Pîran ra arê kerdî. Deyîra "Giro, Giro, Dayê Girono" yew deyîra zerri ya û min hezey vatişdê yew Pîranişî nuşta.

"Hevali" yew deyîra xusuşiya veyvan a. Na deyîri çaxo ki veyek hewelnenî, vanî. Tayn vatey Kurmancî (Kirdasî) na deyîri di estî. Gelek varyantê na deyîri estî. Min na "Hevali" hezey vatişdê yew ceniya Pîranişî nuşta.

Deyîra "Hene" zî cenîy çaxo ki veyeki hene kenî, vanî. Na deyîri zî hezey vatişdê yew cenêkda Pîranişî nusya-ya.

Hevali

Ex lê, lê, lê, lê delalê
Gewrê rindê çav xezalê.

Ina delalay m' çi bermena?
Ina delalay m' çi bermena?

Qewm şêrn o, dest nêkena.
Qewm şêrn o, dest nêkena.

Heznê dayk û bawki kena.
Heznê dayk û bawki kena.

Serê dewdey ma leyek î.
Binê dewdey ma leyek î.

Zava rind o, buk birinc o.
Zava rind o, buk birinc o.

Daykay zomay bew tebero!
Daykay zomay bew tebero!

Veyve ome berî ver o.
Veyve ome berî ver o.

Zomay ray ki bonî ser o!
Zomay ray ki bonî ser o!

Leblebo deki mundî ver o!
Leblebo deki mundî ver o!

Hene

Wer hene, wer hene, hevaley.
Wer hene, wer hene, delaley.

Hêne bi heney gonî, hevaley.
Hêne bi heney gonî, delaley.

Ona destê şonî, hevaley.
Ona destê şonî, delaley.

Wer hene, wer hene, hevaley.
Wer hene, wer hene, delaley.

Giro, Giro, Dayê Girono
Hêgay golo xebe bibînî.
Hêgay golo xebe bibînî.

Îno lacek pale bibînî.
Îno lacek pale bibînî.

Eza kor sebaçefî bibînî.
Eza kor sebaçefî bibînî.

Serê kuça xewle bibînî.
Serê kuça xewle bibînî.

Min û lacekî yewno bidînî.
Min û lacekî yewno bidînî.

Îno roco cum'e bibînî.

Îno roco cum'e bibînî.

Pî mi comiyo cêrê bişînî.
Bawkê mi comiyo cêrê bişînî.

May mi qimiy mehla bişînî.
Dayka mi hetonî mehla bişînî.

Giro, Giro, Giro, Girono.
Giro, Giro, dayê Girono.

To ez kerdo qal û xeberî.
To ez kerdo qal û xeberî.

Rişêşê varonî varaynî.
Rişêşê varonî varaynî.

Lacek' bon' bawkê-mi çarnaynî
Giron' bon' bawkê mi çarnaynî

To keno qirbonê zifqêrday berî.
To keno heyronê zifqêrday berî.

Waştay lacekî hanî ya Qilêş (1) di.
Waştay lacekî hanî ya Qilêş di.

Îno lacek şînî gonkêş di.
Îno lacek şînî gonkêş di.

Giro, Giro, Giro, Girono.
Giro, Giro, dayê Girono.

(1) Qilêş: Yew dewa qezay Erxenî ya.

Arêkerdox: J.Espar

Rexnegirî û kultur

Kurdistan ji pîrr aliyan de li paš maye. Mirov dikare bipirse; gelo çima? Pîrraniya mirovên Kurd dibêjin ku sebebê vê yekê kolonyalizm e. Bi dîtina min, heta dercekek mirov dikare vê bersivê qebûl bike. Lê bi giştî paşmabûna Welatê me, têne bi sebeb kolonyalizmê baş nikare bê famkirin. Kolonyalizm yek ji van sebebên e ku Welatê Kurd li paš hiştiye. Ev dîtina min aliyekî de rast e. Lê ev ji bo dîtineke bi rêk û pêk ne bes e. Pîrr sebeb jî hene ku heta niha bala Kurdan baş nekişandiye. Yek ji van sebebên, kultura Kurdan bi xwe ye.

Di kultura Kurdan de, bes du reng tenê hene. Yek ji van reş e û yek jî sipî ye. Pîrr caran cih ji rengê sisiya re tune ye. Li gora vî mantiqî tişt ya baş in yan jî xerab in. Ji ber vê yekê jî, pîrr caran li şûna munaqêşe, pevçûn çêdibin. Ev pevçûn di warê kultur, siyasat û danûstandina sosyal de, baş xwe dide xwiyakirin. Bi baweriya min ji niha pê de, divê Kurd dev ji pevçûnê berdin û îcar dest bi munaqêşe bikin. Munaqêşe wê me pêş de bibe û rîya me zelal bike.

Gelê Kurd hewcedarê, munaqêşeyekî rasyonel e. Bi sedsalan li Welatê me munaqêşên kûr û ilmî çênebûne. Ji aliyekî de hêzên serdest û kolonyalist û ji aliyekî de jî tunebûna demokrasî, ketine pêşiya rexnegiriyê û azadiyê. Em hemû karin baş bibînin ku girêkên civata Kurd hîna vebûne. Ji bo Kurd karibin van girêkên civakî û kulturî vekin, hewcedariya me bi kultura demokrasîyê heye. Demokrasî jî hemû gelan bêhtir, ji Kurdan re pêwîst e.

Lê mixabin, pîrr caran li şûna ku em girêkan vekin û problemên kulturî çareser bikin, em weris ji binî de jêdikin! Li vir ez dixwazim minakekî bidim. Wexta ku Iskenderê Zilqirneyn Enedolê fethkir, bihist ku li bajarêkî girêkêk di werisekî de heye ku kes nikare veke. Ji vê girêkê re digotin, girêka Gordiyon. Iskenderê mezin jî çû û çend caran xwe li girêka Gordiyon ceriband.

Lê, Iskender jî weke hemû kesên nikarîbû girêka Gordiyon veke. Di dawiya meselê de Iskender hêrsbû (qeherî) û ji nişkeva şûre xwe kişand û weris jî binî de jêkir.

Mirov dikare bi hêsanî bêje ku, li Kurdistanê kesên ku werisên jêdikin pîrr in û ew ên ku girêka jî vedikin kêman in. Kesê ku werisa ji binî de jêdikin, nikarin problemên kulturî û civakî çareser bikin. Ji bo çareserkirina problemên kulturî û civakî, Kurd hewcedarê rexnegirîê durust in. Kesên ku li xwe ewle bin, pêwîst e ji rexna netirs in. Rexnên baş ji mirov re, her gav dibin alîkar.

Di warê kultur û edebiyata Kurdî de heta niha dîtînen rexnegiriyê pêş neketine. Bi vê wesilê mirov dikare bipirse; gelo li Kurdistanê rexnegirî çima pêş neketiye? Bi dîtina min rexnegirî, jî nêzikayî ve bi dîtînen rasyonel re paralel dimeşe. Kesên ku rasyonelîzm li ba wan tune be, nikare xwe derbaske. Ji ber vê yekê jî, normên exlakî dikeve pêşiya rexnegiriyekî ilmî. Loma jî Kurdistan bûye behra subjektîvîzmê!

Di van salên dawî de, zimanê Kurdî pîrr bala min dikşîne. Baş diyare ku rexnegirî û zîman, ji nêzik de tesîr li hev dikin. Di ferhenga zimanê Kurdî de pîrr gotînen ku dişibin gotîna rexne (tenkit, eleştiri) hene, weke gazin, gilî, lome û hwd. Li gora ferhengê, ev gotin bi giştî, nêzikayî mirovan dikin. Kesê ku ji rewşa xwe ne memnun be, gazina dike, loma dike, gilî dike, lê qet rexna nagire. Li şûna rexna em gazinan dikin û bîstikê dilê me jî rehet dibe. Lê bi vî awayî jî problemên me, roj bi roj mezin dibin û komî-ser hev dibin. Di dawiya meselê de jî, Iskenderêkî Kurdan derdikeve û şûre xwe dikşîne, li şûna girêkê veke, weris jêdike! Di rewşekî wiha de jî, gelek mirov dibêjin qey em pêşda çûne!.. Hinek ji me wisa dibêjin, lê girêkên civata Kurdan jî hîn giredayî ne.

Şerefxan Cizîrî

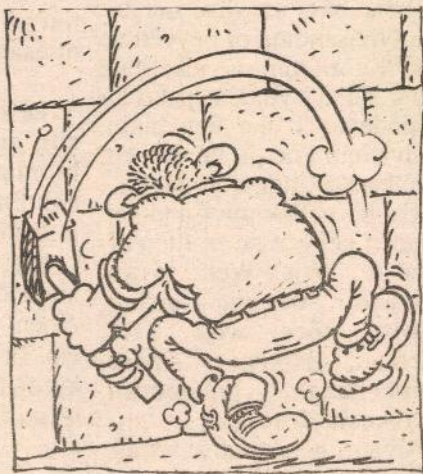
Ilyas Salman û Star 1

Di televîzyona Tirkî, Star 1 de programek bi navê "Gotin gotinê tîne" heye. Hefta derbas bû hunermendê pêşverû Ilyas Salman derkete vî programî.

Sipîkerê Star 1'ê Cem Özer e. Programa Ilyas Salman kêfa hinek "guhderan" revandîye û di vî programî de gotînen Ilyas Salman necibandine, "Ji ber ku Ilyas Salman zimanê xwe dirêjê dewletê û hikûmetê kiriye." Herwiha cardî li gora van guhderan hunermendê me Ilyas Salman "ketiye pey

qehremaniyên erzan, heqaretê li hikûmetê dike, alîkariya separetîst (bölücü) û hêzên ku dixwazin Tirkîyeyê perçe bikin dike.

Di derbara vê meselê de Ilyas Salman çi dibêje em nizanin ji ber ku me îmkân nedît em raya hunermendê hêja bigirin û rasterast ji devê wî bighînin xwendevanên xwe.

Reben Bilo li dijî dewletê.

Gotinên leystikên zarokên Kurdan

Weke tevî wêjeyên Kurdî ê peyvîni, gotinên leystikan jî cihekî girîng digirin. Di lêkolînên xwe de çiqas min dinêrî zarokên me di leystikên xwe de gotinên Tirkî digotin. Ez gelekî xemgîn û dilbikul dibûm. Ji ber ku ew gotinên me yên delal ji bîr bûne û hatine bişav (asîmîle) kirin.

Hêviya min û daxwaza min ji xwendevanan ev e ku van gotinên ku ezê binivîsim bi zarokên xwe bidine jiberkirin. Her wiha gotinên weke van bidine hev û bişeyînin rojnameya Welat, lewra ji bo zarokên me xebateke wiha zor pêwîst e.

Kerem bikin, pênûs û defterên xwe amade bikin û ji bo zarokên xwe van çend gotinan binivîsin. Zor spas.

Yek û yek/ teyrikê belek/

Berhemên edebiyata kurdî asîmîle dibin. Divê em van berheman li hev kom bikin. Gotinê leystikan jî bi zarokên xwe bidine jiberkirin.

zaza bilbil/ dermanê dil/ şer kir û şima/ li ber çema/ çemê Zazê av tê nema/ Ez kuncî tu kuncî/ ser textikê

narincî Çirokê çîrvanokê/ golka Xanê/ çû meydanê/ se berdanê/ ne gihanê/ kevçiya

werê ji kevçîdanê/ Savêr werê ji hebanê/ da xortê malê bixwe noxşîcanê/ dîwêr go xirr/ pîrê go

pirrr/ sofî go rîhka min bi serde kurr

Ev gotina ku ezê niha binivîsim, ji aliyê keçikan ve tê gotin û bi vê gotinê re wiha dileyîzin: Keçikên ku ji bo leystikê li hev dicivin xwe dikine du komik. Li hemberê hev bi rêz dibin. Destê xwe dikine destê hev. Her komik serekvanekê digirin. Serekvan vê gotinê li hev û du werdigêrin:

Her Hopê/ qere topê/ pezkê Mîra li ku di çêrê/ Li zozana/ Çi dixwe?/ Gul û geyana/ Çi dirî? Safî herî/ Daweta kîjan qîzê?/ Ya hinde qîzê

Çirokê çîrvanokê/ rûnê rokê/ berda cokê/ cok miçî-qî/ rûn beriçî/ golka xalê/ çû pişt malê/ ne gura xwar/ ne diza bir/go beee û bieci/ Berhevkar: Jîr Dilovan

Kêroşk û tajî

Di xwezal' (tebieta) azad de kêroşk û tajî da bûn dî hev. Kêroşk ji ber tajiye direviya; tajî jî heta ku jê dihat wê diqewirand. Herdu jî di nav xwedanê de mabûn. Bêhnçikiyayî û bêqewet ketibûn, lê dîsa jî dev ji hev bernedidan.

Tajî dikir nedikir nikarîbû bigîha kêroşkê. Çimên wî ji yên kêroşkê dirêjtir bûn, jê bêtir bazdida û jê xwirtir bû; lê dîsa jî nikarîbû kêroşk bigirta.

Hin bi hin navbera

kêroşkê û tajî vedibû. Tajî ji qeram ketibû. Ji betilbûnê nema karîbû gavkê bavêje. Ji xwe gumana xwe ji girtina wê jî qut kiribû.

Tajî di cih de sekinî. Deng li kêroşkê kir, go: -Kêroşka delal, ka bisekine. Ezê ji te tiştêkî bipirsim.

Kêroşk sekinî û li pişt xwe nerî. Tajî ber bi wê dihat. Jê re go:

-Tajî tajî, li cihê xwe bisekine, nêzikî min ne be. Tu dijminê min î. Ka bipirse bê tê çi bipirsî?

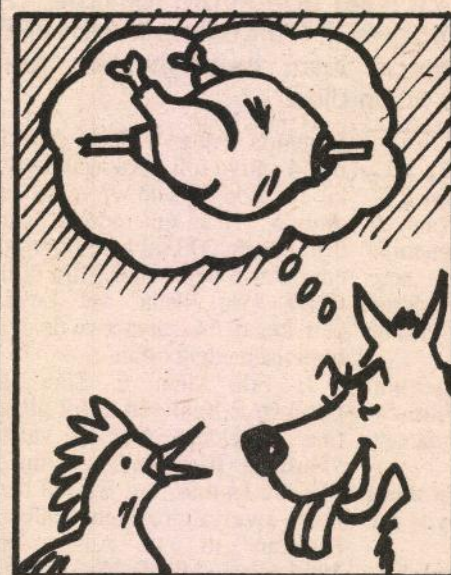
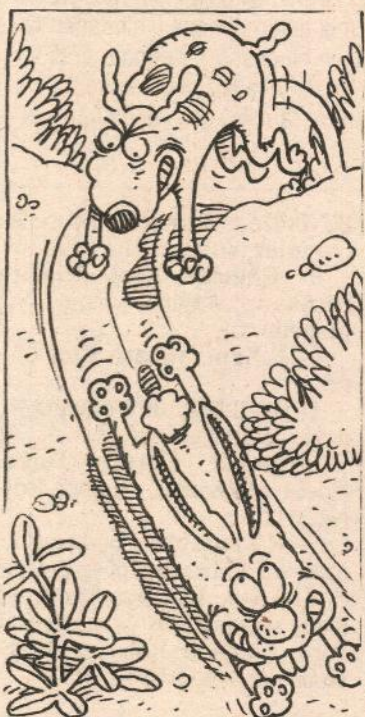
Tajî jî sekinî. Ji kêroşkê re go:

-Kêroşka xweşik, ka ji min re bêje. Gelo ez çima nagihêm te? Tu ji min biçûktirî, çimên te ji yên min kintir in. Ez ewqasî bi şida bazdidim, ez bêhna xwe jî venadim: lê ez dikim nakim ez nagihêm te. Min tiştêkî ji vî hawî fêm nekir.

Kêroşk keniya, go: -Ji xwe bêhişê wek te fêm nakin. De binere ez ji te re bêjim: Ez ji xwe re dibezim tu ji xelkê re

dibezî. Yanê ez ji bo azadiya xwe, ji bo xelaskirina canê xwe dibezim. Lê tu, tu ji bo xelkê dibezî. Ma ne wilo ye? Ku tu min zeftbikî ma tê min bixwî? Na, wê xwediyê te min bixwe. Navê te li te ye: Tu tajî yî, tajiye xelkê. Ji ber vê yekê jî tu, tucarî nikarî min bigirî. Vê yekê ji bîr neke: Ê ku ji bo azadiya xwe dibezin, ji yên ku ji bo xelkê dibezin, xwirttirin.

Berhevkar: H.Denîz

Çiroka quppê

Rojekê quppê ji xwediyên xwe xeyîdî, çîçikên xwe dan dî xwe û çû çolê. Gava lê bû êvar xwe xist binê kemekê û çîçikên xwe xist bin perrê xwe. Deng ji xwe birandin.

Rovî çav bi perrê quppê ket, hat li wir sekinî kemê hejand go xiş xiş xiş xiş!

Quppê go tûq tûq tûq tûq..?

Rovî go "Wî quppê tu li vir î!?" "Hey ku tu li vir î rabe em govendekê bigirin."

Quppê go "baş e" û

govend girtin. Rovî go ezê dîlokekê bêjim. Quppê go "De bêje".

Rovî "Dîlim dîlim dîlano, ezê quppê bixwim tevî çîçano."

Quppê hêrs bû wê jî go "Roviyo destê min berde, wexta xwediyê min bê ji der de, tajî û tûlên wî di ber de, wê rovî li çolê wer de."

Rovî tirsîya go "Huşşe! Dêlikê, ez ji wan xeberan ditirsim."

Berhevkar: Rola Şîlan

Welat, di demeke kin de wê dest bi çapkirina kitêbên zarokan bike. Niha em li ser kitêba Beşîr Botanî - Hebû Nebû dixebitin.

Lêkolînanê çand û dîroka Kurd Cemşîd Bender:

'Ne ji têkoşîna neteweyî bûya emê lal bimana'

Kekê Cemşîd Bender, ji kema xwe re jiyana xwe bi kurtayî hûn dikarin bînin ziman?

-Belê keko, ez di sala 1927 an de li bajarê Konyayê hatim dinê, dayika min bi malbata xwe ve ji navçeya Wanê Başkale, bavê min jî ji navçeya Bingolê, Kixi, gundê Şaruk, bi rêwîti berê xwe dane bajarê Edenê di dema (umumî herbê) de. Ez mihacir ji dayika xwe bûme, em ji warê bav û kalên xwe hatin koç kirin, belê bi mihacir bûna me jî feydeyek li me bû, em ketin dibistanê, îmkanên xwendinê ji me re hatin afirandin, bi alîkariya bavê xwe di sala 1958 an de li Fransayê ez bûme Doktorê Hîqûqê, li Norveçê îxtîsasa qoperatîfê min kir, di sala 1960 an de ez vegeyame Tirkîyê, piştî 27'ê Gulanê bi sê rojan bi emrê wezîrê karê hundir (İçişleri bakanı) ez hatime girtin, bêyî celba tewqîfîkirinê ez avêtime pişt deriyê hesinî. Di 27'ê Çiriya pêşîn sala 1960 an de efû derket, bi vê yekê ez hatim berdan, heyanî sala 1974 an li Konyayê min Ebûkatî kir, piştê ez çûme Norveçê di sala 1983 an de, cardin ez vegeyame Tirkîyê, lêkolînan min li ser dîroka Kurd çand û şarezatiya Kurd çêbûne, îro ez jiyana xwe bi vî awayî li bajarê Izmîrê dom dikim.

Li ser Kurdan û gelê din heyanî roja îro çend pirtûkên we hatine weşandin?

-Bi rastî di çaxê dibistana lîseyê de, li Konyayê di sala 1945 an de min kovarek weşand, di rojnameya herêmê de min meqalê ramyarî (ramyarî) dinivîsand. Di sala 1950 an de berhemên min di "varlık, Türk dili İstanbul" û kovara Çax de hatin çapkirin. Li welatê Ewrûpî jî hinek çîrokên min hatin weşandin, li Norveç, Danîmerka, Yûgoslavya di kovaren wêje de hatin weşandin. Di sala 1968 an de li Yûgoslavya li ser dîroka çîrokên Tirkî li Üsküpê di hejmarê deng de (ses) bi taybetî hate çapkirin di hêla çîrokan de du pirtûkên min hene, bi navê xwe ev in "Gülen inek û Karides durağı" du pirtûkên min ên din jî li hêviya çapemeniyê ne ku ez weşanxanek rind bibînim ezê çap bikim, lêkolîna min a nuh pirtûka "Konya sazı ve türkülleri" bû,

● "Rûyê dewletê îro bi her awahî derketiye holê, tişteki veşarî ne maye, li ser çand û zimanê Kurd qedexeyên ku dikin li ber çava ye. Lewra nijadperestî û şovenîzma dewletê rind kifş bûye, lewma ez dibêim ez dilxweş im, rûyê xwe yê şovenîst û siyaseta xwe ya dualî li ber çavê cihanê, birêz kir. Ez dixwazim bi birafî ev gelê ku em bi hev re dijîn zilm û kotekiya ku li ser gelê Kurd dibe pê zanibin, şiyarbin û bêdeng nemînin"

ew hate çapkirin divê pirtûkê de ji dema selçûqîyan heyanî roja îro min rê da folklorê dinê, di sala 1991 an de bi

-Di vê hêlê de gelek nivîskarên Kurd xwêdana eniya xwe rijandine, çend navaan ez dixwazim bi rêz bikim, îro

● "Gellek ronakbîrên Tirk heke ne li hemberî pirsgirêkên Kurd bin jî bêdeng û bê eleqedar in, lewra ji sed salan de di bin tesîra îdeolojîya resmî de mane, digotin em tev birayê hev in, lê dîsa jî qirkirin, zilm û kotekî cardin berstûka gelê Kurd bernedaye. hêviya me ewe ku gelê Tirk û Kurd, dest bidin hev bi birafî, li hember fen û fûtên dewletê bibin yek û cokê aştiyê vekin"

-Rûyê dewletê îro bi her awahî derketiye holê, tişteki veşarî ne maye, li ser çand û zimanê Kurd qedexeyên ku

de karkerên Kurd ji bo nexebitin dixine îşkencê, li taxa Kadifekale, Esendere û Çamlık Kurdên ku li wê dijîn her şev digrine ser malên wan, dewlet li ser Kurdên metropolê heşkere zorbaziyê dike hêviya me ewe ku gelê Tirk û Kurd, dest bidin hev bi birafî, li hember fen û fûtên dewletê bibin yek û cokê aştiyê vekin, qedera van herdu gelan yek e, ji sed salan de bi hev re dijîn, heyanî îro tu neyartî di navbera wan de çênebûye ez bawer im ku wê herdu gel dest bidin hev bi birafî û wekhevî li cem hev bijîn û tixumê neyartiyê ji holê rakin. Bi lêdanxanan, bi zilm û kotekî, bi girtûgeha, bi mêjîyê cûnta, dewleta Tirk negihaye serê xetê û nagihê jî. Girîng e ku her mirov vê rind bizane, dewlet di hêlekê de çavê xwe, ji lêkolînan çand û dîroka Kurd re digire, di hêla din de jî, lewha Enstîtuya Kurd ji ber dike, rakirina vê lewhê di hemû radyo û televizyonên Ewrûpa de bû behs, ez sual dikim, ka hikûmetê ji vê çiqas fêde stand? Bi rakirina rîknê 141-142 hêj tûjtir û girantir rîkin danîne, li ser lêkolînan dîroka Kurd gelek astengan derdixînin. Belê wê roj were emê van astengan jî derbas bikin, girîng e ku em ji bîr nekin em di rîyeke zehf zirav û dûr û dirêj de ne, bi bêhnfirehî, bi bawerî û evîni girîng e ku em rîya xwe bistînin.

Kekê Cemşîd ronakbîrê Tirkîyê ji bo pirsgirêka Kurdan heyanî îro bêdeng mane, çavê xwe girtine îro jî ev ramana wan dom dike, di binê vê de gelo tesîra Kemalîzmê heye, an mirov kare tîştên din birêz bike?

-Gellek ronakbîrên Tirk heke ne li hemberî pirsgirêkên Kurd bin jî bêdeng û bê eleqedar in, lewra ji sed salan de di bin tesîra îdeolojîya resmî de mane di wexta îslamiyetê de bi çend sozê xweşik digotin em tev birayê hev in, lê dîsa jî qirkirin, zilm û kotekî cardin berstûka gelê Kurd bernedaye.

Hevpeyvîn: Ş.Arien

CEMŞİD BENDER: "Bi pirtayî min giraniya xwe daye ser lêkolîna çanda Kurd û dîroka Kurd, li welatên Ewrûpa jî xebata min tev bi vî rengî bû."

navê "Kürt tarihi uygarlığı, Kürt uygarlığında alevilik" du pirtûkên min hatin çapkirin, dîsa di eynî salê de bi navê "Kürt mutfağı ve kültürü" pirtûkek min hat weşandin, ez bi vê gelekî şanaz bûm.

Bi pirtayî hûn giraniya xwe didin ser kîjan lêkolînan?

-Bi pirtayî min giraniya xwe daye ser lêkolîna çanda Kurd û dîroka Kurd, li welatên Ewrûpa jî xebata min tev bi vî rengî bû.

Heyanî îro li ser çand, ziman, wêje û dîroka Kurd fonksiyona kîjan nivîskarê Kurd hatiye afirandin?

zahfên wan ne li dinê ne, ez hurmetkarê wan im û bîranîna wan dikim, weke Eliyê Herîrî, Şêx Ehmed, Melayê Cizîrî, Feqiyê Teyran, Melayê Batê (Mela Ahmet), Ehmedê Xanî, İsmailê Beyazidî, Şeref Xan, Beyazidî Murhan, Hakarîlî Şahparto, Mahvî Haccî Kadir ko, İ.Abdullah beg, Misbah al-divan, Şêx Razay (Riza) Tahir beg, Fatah Şahîb Kiran, Mustafa beg.

Zilm û kotekiya ku Dewleta Tirk li ser gelê Kurd dike hûn çawa dibînin, ev konevanî heyanî kengê wê dom bike kelemê pêşiya vê zilmê çi ye?

dikin li ber çava ye. Lewra nijadperestî û şovenîzma dewletê rind kifş bûye, lewma ez dibêim ez dilxweş im, rûyê xwe yê şovenîst û siyaseta xwe ya dualî li ber çavê cihanê, birêz kir. Ez dixwazim bi birafî ev gelê ku em bi hev re dijîn zilm û kotekiya ku li ser gelê Kurd dibe pê zanibin, şiyarbin û bêdeng nemînin.

Tewra di navbera her du gelan de tovê neyartî yê davên, kûr dikin, belavokên bi dizî belav dikin. Li Izmîrê dezgehên 10 hezar kesên bi mekînan presê diperçiqînin, bi sed hezaran malbat neçar û perîşan dihêlin, di înceetan

welat

• Li ser navê İMC Basın-Yayın Ltd. Şti. (adına) Xwedî (Sahibi) Zübeyir Aydar • Mudurê Dezgahê (Müessese Müdürü) Zübeyir Çakır • Berpirsiyarê Giştî (Genel Yayın Yönetmeni) Abdullah Keskin • Berpirsiyarê Nivîsaran (Yazı İşleri Müdürü) Mazhar Günbat • Navnîşan (Adres): Nuruosmaniye Cad. Atay Apt. No:5 Kat:1 D. 4 • Cağaloğlu / İstanbul • Tel:511 57 60-511 66 02 • Fax: 511 51 57 • Berpirsiyariya a Ewrûpa • Postfach: 1531, 5300 Bonn 1, Germany • Tel: (49) 228-630990 • Fax: (49) 228-630715 • Çapkirin (Baskı): Metinler Matbaacılık • Belavkirin (Dağıtım): Birleşik Basın Dağıtım AŞ